

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ՄԸ

ԱՍՏՈՒԱՅԻՆԵՐԱԿԱՆ ՁԻՆԵՐԵՐԻՆ ՎՐԱՅ

Աստուածաշունչը կը պատմէ թէ հազարաւոր տարիներ առաջ մեծ հեղեղ մը պատահած է, — Նոյեան Զրհեղեղ բնութիւնը: Ոչ ոք մտքէ կ'անցնէր խնդրի առարկայ ընել այս պատմութեան ճշմարտութիւնը, մինչև որ մօտ ժամանակներ երբ իրենք չիրենք բաւական խմտառուն կարծողներ կան գայն ծագելու, Աստուածաշունչի սերիչ հրաշալի պատմութիւններուն հետ: Մօտիկ տարիներու մէջ, սակայն, գիտութիւնը իր անողոք լոյսը արձակած է այս պատմութիւններէն շատերուն վրայ, և ապացուցած՝ անոնց իրական գէպքեր ըլլալը: Ասոնցմէ մէկն է Զրհեղեղի պատմութիւնն ալ, որուն ճշմարտութիւնը, զոնէ իր ընդհանուր գիծերուն մէջ, Նոյնքան լատահատուած է որ ո՛չ ոք կրնայ կասկածիլ այդ մասին, բացի անոնցմէ, որ անձանօթ են ներկայ գիտութեան: Զրհեղեղին ասեղծուածային պատճառը լուսարանելու համար Գիւնսբաքի և Գիւնս Թերթիին խմբագիրը Է. Կերնսպաք (H. Gernsback) փորձ մը ըրած է, զոր կ'ամփոփենք Պոսթերի կոչ թերթէն քաղելով:

Արհեղեղին չորս ապացոյցներ

Ամենէն յատաճ, բացի քանի մը Ափրիկեան ցեղերէ, հեղեղի պատմութիւններ կան աշխարհիս բոլոր երկիրներու ժողովուրդներուն մէջ, ըլլան եւրոպական, Ամերիկեան, Ասիական, կամ Աստորալեան: Բոլոր այս ժողովուրդներ կամ ցեղեր ունին պատմութիւն մը որ աւանդուած է բերնէ բերան, թէ այսպիսի մեծ Զրհեղեղ մը պատահած է հազարաւոր տարիներ առաջ: Կա՛ն նաեւ շատ մը երկրաբանական պատճառներ, որոնք կը սորվեցնեն մեզի թէ մեծ Զրհեղեղ մը իրապէս պատահած է: Փրօֆ. Կ. Ֆ. Բայթ « Նոյեան Զրհեղեղին երկրաբանական ապացոյցը » յօդուածին մէջ կ'ըսէ.

1. — «Արեւմտեան եւրոպայի մէջ կա՛ն

երկրի բազմաթիւ պատահածքներ, որք լեցունկ են կենդանիներու ոսկորներով, որ խոսնիստուն զանգուած մը կը ներկայացնեն. կենդանիներ, որ մեծապէս այլազան տեսակներու կը պատկանին. այս ոսկորներուն խոսնուած են ժայռի անկիւնաւոր կտրոններ և հող սոսնց ունէ արուեստի. բայց պատահաբար կը զանուին ատոնց հետ մարդու ձեռքով շինուած դործիքներ ալ: Ասոնք հետզհետէ չեն կրնար դիպած ըլլալ, որովհետեւ կենդանիներու ամբողջական կմախքներ ամենեւին չկան անոնց մէջ, և ասկէ զատ ոսկորները չեն մաշած: Ուրեմն, յայտնի է որ ատոնք լեցուած էին ընդհանուր ազդեցութեամբը տեղափոխուող ջուրերու այնպիսի ալիքի մը, որ ամէն ինչ կը քշէր իր առջեւէն:

2. — Զրազեականներու ոսկորներուն ահագին կուտակումը Սան Կիրօյի (San Ciro), քարայրներուն մէջ, Բալերմօյի մօտ, Սիկիլիա կղզիին վրայ, ուր ամբողջ երամակները այս կենդանիներուն, որոնք հիմայ Հարաւային Ամերիկայի մէջ միայն կը գտնուին, անշուշտ ապաստան մը փնտռեցին բարձրացող ջուրերուն դէմ այն ընդարձակ քարայրներուն մէջ, որ կը բացուին կրիֆոն լեռան խորտուբորտ գահաւանդներու ստորոտը:

3. — Բեւեռային փոկին գոյութիւնը Պայքայ լիճին մէջ (Ռուսիա) որ ովկիանոսէն 2000 մղոն հեռու է և 1680 ոտը ալ բարձր անոր մակերևոյթէն:

4. — Չինաց այն պատմական աւանդութիւնը, որուն համաձայն ջուրերու այգպիսի խոշոր գանդուած մը գոյութիւն ունեցած է այն գաւառին մէջ որ ծանօթ է Հան Հայ (Han Hai) անունով:

Լեռան գագաթներու վրայ խեցիներ

Այսուամենայնիւ, Փրօֆ. Բայթ կը կարծէ թէ հեղեղը պատահած է սառնային շրջանին, որ այդ միջոցին սառի սոսկալի ծանրութիւն մը կուտակեց Հիւս. Կիսագունդին վրայ, մասնաւորապէս Ամերիկայի և եւրոպայի մէջ: Փրօֆ. Բայթ ասիկա կը վերադրէ այս ցամաքներուն վրայ ամբարուած մօտաւորապէս 250 ոտը բարձրութեամբ ջուրի ահալին քանակութեան, որ ովկիանոսներէն բարձրացաւ և ապա ետ

դարձաւ հալելով, յառաջ բերաւ հեղեղը ցամաքներու վրայ:

Բաւական լաւ բացատրութիւն մըն է ապիկա, բայց չի գոհացներ այն պատճառով որ հալող ստեղծը կրնային միայն կամաց կամաց թողուլ ջուրերը, և եթէ հեղեղ մը պատահեցաւ այս կերպով, ապիկա հարիւրաւոր տարիներ առած պէտք է ըլլայ ջրհեղեղի մը յանգեալու համար: Այսպէս՝ ջուրերու ցամաքներուն վրայ բարձրանալը, եթէ պատահած է ատանկ բան մը, պէտք է եղած ըլլայ գրեթէ անզգալի կամացութեամբ մը:

2. Կերնոպաք վերջերս աւելի խելքի մօտիկ պատճառ մը դառաւ բացատրելու համար թէ ինչպէս կրնար պատահած ըլլալ պատմական ջրհեղեղը. «Թէ հեղեղին պատճառը ուղիւնոսներն էին ևւ ոչ թէ անձրեւ» կը գրէ ան, «կրնայ ապացուցուիլ նոյնիսկ Ս. Գրական պատմութենէն, որուն համեմատ ողողումը առաջ եկած է ո՛չ այնչափ անձրեւներէն որչափ երկրի բոլոր խորունկ աղբիւրներուն պոռթկումներէն: Պարզ լեզուով տալիս մէկ նշանակութիւն միայն կրնայ ունենալ, այսինքն, ուղիւնոսին ջուրերը»:

«Թէ այս ջուրերը խելապէս ուղիւնոսի ջուրերն էին. շատ լաւ կրնայ ապացուցուիլ այս իրողութեամբ թէ ծովային կենդանեաց բրածոյ խեցիներ գտնուած են ամէնէն բարձր լեռներու զագաթներուն վրայ՝ աշխարհիս ամէն մասերուն մէջ, բացի քանի մը Ափրիկեան լեռներէն»:

Լուսին կամ գիսաւոր մոլորակ

Փրօֆ. Կերնոպաքի հեղեղի մասին տրւած բացատրութիւնը շատ պարզ է, և աւտիկա գիւրաւ կրնայ պատահած ըլլալ հետեւալ կերպով:

Եթէ երկնային մարմին մը երկինքի մէջ իր թափառումներուն ժամանակ երկրին բաւական մօտէն անցաւ, այսինքն, 10,000 կամ 12,000 մղոնի միջև, կասկածելի և ոչ մէկ խնդիր կայ՝ թէ այդպիսի հանդիպում մը կրնայ կործանում պատճառած ըլլալ երկրի վրայ: Հոս խնդիր չի կրնար ըլլալ թէ ինչ էր այդ մարմինը: Ասիկա կրնայ եղած ըլլալ նոյնիսկ մեր լուսինը, կամ որ և է մէկը միւս մոլորակներէն, կամ նոյնիսկ արտակարգ մեծու-

թեամբ գիսաւոր մը, երկրի չափ խոշոր գանգուածով մը, կամ նոյն խել պղտիկ՝ լուսինին չափ՝ կամ անկէ ալ աւելի պրզալի, անցնելով երկրի բաւական մօտէն, ըսենք՝ 2,000 մղոն: Այն ատեն փոխադարձ ձգողական ուղեղեղութիւնները պիտի կրնային վերցնել ծովի ջուրերու անագին արիւններ, ոչ միայն երկրի վրայ այլ նաև միւս երկնային մարմինին վրայ, եթէ անոր վրայ ալ ջուր կար:

Արդ եթէ նոյ, ինչպէս որ կ'ենթադրուի իմաստուն մարդ մը եղած է. որ անտարակոյս կրցած է նախատեսել ըլլալիքը աստղաբաշխի մը պէս, որ կրնայ տարիներ առաջ գուշակել գիսաւորի մը փերագործը: Սովորաբար կ'ենթադրուի թէ ջրհեղեղը պատահած ըլլալու է 2348 ին Ն. Ք.: Եթէ ընդունինք որ մարդ մը բաւական խելք ունէր տապան մը շինելու չափ, այսինքն՝ նաւ մը 500 ոտք երկայն, և 50 ոտք խոր, ինչպէս նկարագրուած է Ս. Գիրքի մէջ, նաւ մը զոր շատ լաւ կերպով կրնանք համեմատել այսօր ուղիւնոսի կրող ճամբորդի շոգենաւի մը հետ, այդպիսի մարդ մը պէտք է որ ունեցած ըլլայ մանաւանդ յայտնի ուղիւնոսի մը: Անիկա կը հասկնար աստղաբաշխութենէն, և հաւանաբար կրնար գուշակել այն ժամանակը, ուր պիտի պատահէր երկու մարմիններու, այսինքն երկրի և տարօրինակ մոլորակին իրարու հանդիպումը: Եւ ան բաւական միջոց պիտի ունենար շինելու համար իր տապանը, և հետեւաբար գերծանելու գալիք ջրհեղեղէն:

Այս բացատրութիւններէն ետքը կըրնանք երեւակայել թէ ինչ պիտի պատահէր եթէ երկիրը և միւս երկնային մարմինը շատ մօտ գալին իրարու, այսինքն 10,000 մղոն: Պէտք է գիտնալ որ այսպիսի հանդիպում մը չէր կրնար երկար տեւել: Վասնզի երկիրը շատ արագ կը շարժի իր ծիրին մէջ, այսինքն օրական շուրջ 1,600,000 մղոն արագութեամբ մը: Հետեւաբար շատ հակադասական և արագ պիտի ըլլայ փոխադարձ ձգողականութենէն յառաջ եկած աւերը:

25 մղոն բարձր ակիֆ

Երբ երկու մարմինները իրարու կը մօտենան, երկրի ուղիւնոսային ջուրերը,

որ ամենէն կակուղ նիւթն են կարծր երկրին, պիտի քաշուէին «երկինքի բարձրութիւն», բոլորովին առկալս մնալով այն միջոցին մէջ, որ իրարմէ կը զատէ երկու երկնային մարմինները:

Թէ ովկիանոսին ջուրերը որ եւ է տեղէ մը վեր բարձրացած պիտի բլլան 10 էն մինչեւ 25 մղոն բարձր տիտանեան ալիքներով, շատ բանաւոր վարկած մընէ աստիկա: Զուրեւ այս բարձրացումը անշուշտ արագ պիտի բլլայ, եւ անհրաժեշտօրէն անմիջական աւեր պիտի չպատճառէ ուրեմն. բայց այն վայրկեանին երբ երկու մարմինները կը բաժնուին իրարմէ, ջուրերը բնականաբար պիտի նահանջեն խոժոժումով մը, եւ պիտի ողողեն ցամաքները՝ ամենաբարձր լեռներու կատարներէն ալ վեր:

Պէտք է դիտել որ երկրին ջուրերը կը ծածկեն անոր ամբողջ մակերեսային հինգ ութերորդը: Արդ՝ եթէ ճիշդ է այս տեսութիւնը, նահանջող ջուրերը պիտի խոժեն երկրագունդի զրեթէ բոլոր ցամաքներուն վրայ: Այս տիտանեան խառնակութիւնը վայրկեանակա՛ն ալ պիտի չբլլայ: Յառաջ եկած վիթխարի ալիքները անմիջապէս պիտի չխաղաղին, եւ ալիքներու թափը հաւանաբար բաւական պիտի բլլայ պատճառ դառնալու որ ջուրերը արշաւեն երկրի շուրջը շատ մը օրեր: Կրնայ նոյնիսկ ամիսներ տեսել ինչ ինչ ցամաքներու համար, մինչեւ որ ջուրերը պարպուին. անկասկած նոր ովկիանոսներ երեւան պիտի գան, իսկ հիններն ալ տեսականապէս ցամաքներ պիտի բլլան: Ասոր վկայ է Փրօֆ. Բայթի գիտողութիւնը չինական Հան Հայ բուսած պատմական ովկիանոսին նկատմամբ:

Թէ այսպիսի խառնակութիւն մը ո՛րչափ կրնայ երկար տեսել մինչեւ որ ովկիանոսները վերջնականապէս նորէն գան հանգիւն, այժմ անկարելի է գիտնալ, բայց անկասկած ժամանակը բաւական երկար պիտի բլլայ: Լաւ ծանօթ երեւոյթ մըն է որ ամպի պայթում մը երբեմն կ'ողողէ երկրի մը մէկ մասը քանի մը օր, մինչեւ որ ջուրերը վերջնականապէս քաշուին, հոգին մէջ քամուելով կամ գետերու միջոցաւ տարուելով: Այսպիսի տեղական ողողում մը հաւանաբար միջին հաշուով մը 10 կամ 15 տարէ աւելի խոր չ'ըլլար:

Ուրեմն, եթէ օրեր պէտք են որպէս զի ջուրերը քաշուին ասանկ զուտ տեղական բանէ մը, ո՞րքան երկար պիտի տեսէր ջուրերուն վերջնականապէս աներեւութանալը, եթէ որ եւ է տեղ 10 էն 25 մղոն խորութեամբ ովկիանոսային ալիք մը աւելը երկիրը:

Հայացուց
ՆՈՐԱՅՐ ՍՐԿ. ՊՅՂՍՐԵԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍԱԿԱՆՔ

Ա.

ՀՈԳԵՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ. Գրեց ՏՐ. Գ. Ա. մատեն-Տ. Գ. Հրազդան, 1925 Պէյքուք, էջ iv. + 38. զին 20 Ս. Գ.

Գրքոյկին հեղինակը այսպէս կը ծանօթացնէ իր նիւթը «երկու խօսքին մէջ»։—Հոգեվերլուծման ծրուածող առած օրէն մինչեւ իր այսօրուան վիճակին վրայ եթէ մարդ ընդհանուր ակնարկ մը նետէ, կը տեսնէ թէ ան ի՛նչ հետաքրքրական փութերէ անցած է: Սոսկ վարկած մը իր սկզբնաւորութեան, յետոյ եղած է դարմանումի մեթոս մը. ապա դարձած է տեսութիւն մը, ի վերջոյ վարդապետութիւն մը, հոգեբանական հոսանք դարձող մը եւ ան այսօր արդէն գիտութիւն մը եղած է»։... «Այսօր զանազան գիտուններ հոգեվերլուծումով կը զբաղին: Բացի հոգեբոյժ բժիշկներէն, մանկավարժներ, հոգեբաններ, ընկերաբաններ, փիլիսոփաներ, գրագէտներ, արուեստագէտներ եւս անով կը պարտալին եւ զայն կը մշակեն: Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը, կ'աշխատի անկէ օգտուիլ իր մարզին մէջ»։

Բայց ի՛նչ է այս նոր գիտութիւնը, որուն կաբւորութիւն կուտան, րայի բժիշկներէն, վերոյիշեալ շատ մը գիտնականները. ներկայ գրքոյկը բաւական զաղափար մը կուտայ այդ մասին. ըստ հեղինակին առաջադրութեան՝ թէ իր նպատակն է այս գիտութեան Հայր Յրոյայ «տեսութիւններուն մասին հակիրճ ուրուագիծ մը նեկայացնելը»։

Գրքոյկը գրուած է պարզ եւ հասկնալի լեզուով մը: Տեղ տեղ եթէ աւելի ընդարձակ խօսէր ազէկ պիտի բլլար: Տպագրական սխալներ սպրդած են հոս հոն. - փոքրիկ թերութիւն մը:

Հեղինակը շատ օգտակար գործ մը կատարած է իր սոյն գրքոյկին միջոցաւ ծանօթացնելով հոգեվերլուծումը, իր գլխաւոր գիծերուն մէջ, հայ հասարակութեան: Հոգեվերլուծումը այնքան հետաքրքրական եւ օգտակար գիտութիւն մը կը ներկայանայ որ մարդ կը մղուի իսկոյն ասոյին անդին դիմելու աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ առնելու համար: Գծախաւարար մեր լեզուով ուրիշ հրատարակութեան մը ծանօթ չենք: Հեղինակը արժանի է շնորհակալութեան իր ըրած այս ծառայութեան համար:

Ն. Ս. Գ.